

NOTAT

Finanstilsynet

3. marts 2015

J.nr.

/mal

Vejledning til Hvidvaskforretningsgang

For at forebygge og forhindre hvidvask og terrorfinansiering skal virksomheder omfattet af hvidvaskloven have tilstrækkelige skriftlige interne regler. Det vil blandt andet sige udbydere af betalingstjenester og udstedere af elektroniske penge.

Det fremgår af § 25, stk. 1, at virksomheden skal udarbejde tilstrækkelige skriftlige interne regler om kundelegitimation, opmærksomheds-, undersøgelses-, og noteringspligt, indberetning, opbevaring af registreringer, intern kontrol, risikovurdering, risikostyring, ledelseskontrol og kommunikation samt uddannelses- og instruktionsprogrammer for medarbejderne for at forebygge og forhindre hvidvask og terrorfinansiering.

Der skal endvidere udarbejdes tilstrækkelige skriftlige interne regler om overholdelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordninger om oplysninger, der skal medsendes om betalere ved pengeoverførsler, hvor dette er relevant, og forordninger indeholdende regler om finansielle sanktioner mod lande, personer, grupper, juridiske enheder eller organer.

De interne regler bør tage udgangspunkt i virksomhedens egne forhold, dvs. risikoanalysen af virksomhedens forretningsmodel, kundetyper og produkter m.v. og beskrive, hvad der forstås ved hvidvask og terrorfinansiering, hvordan dette kan tænkes at forekomme netop i denne virksomhed og de krav, som gælder i henhold til hvidvaskloven. De interne regler kan bestå af en samling af dokumenter, der tilsammen udgør de interne regler. Der stilles ikke krav om, at der skal foreligge et samlet dokument, selvom dette ofte vil være anbefalelsesværdigt.

Det er ikke tilstrækkeligt blot at indarbejde en afskrift af hvidvaskloven eller af Finanstilsynets vejledning eller en brancheforenings vejledning eller forslag til retningslinjer, som ikke giver medarbejderen tilstrækkelig information om, hvordan reglerne skal administreres netop i denne virksomhed.

Hvidvasksekretariatet under Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK) har udarbejdet en oversigt over indikatorer i det

konkrete kundeforhold, der kan give anledning til overvejelser om hvidvask eller terrorfinansiering, som eventuelt vil munde ud i underretning af SØIK, hvis overvejelserne fører til en mistanke, der ikke kan afkræftes ved en nærmere undersøgelse. Virksomhedens interne regler kan eventuelt tage udgangspunkt i en opstilling af disse indikatorer, i det omfang disse er relevante for virksomheden, samt andre indikatorer, der kan være relevante for virksomheden. Link til indikatorerne kan findes på Finanstilsynets hjemmeside.

Virksomhedens opdaterede skriftlige interne regler skal være tilgængelige for medarbejderne på virksomhedens intranet og/eller i papirudgave.

Mange af de virksomheder, der er omfattet af kravene i hvidvaskloven, er mindre virksomheder med kun en enkelt eller få ansatte. De skriftlige interne regler vil i sagens natur ikke være nær så omfattende i en virksomhed med få ansatte som i en virksomhed med mange ansatte, hvor ansvaret for de risikobegrænsende foranstaltninger er fordelt mellem flere. Uanset at der kun er en enkelt eller få ansatte, skal virksomhedens procedurer på området dog være skrevet ned, og disse procedurer skal være tilstrækkelige til at sikre, at de krav, som gælder for virksomheden og dens ansatte på hvidvaskområdet, overholdes. Alle emner skal derfor beskrives. Virksomhedens risikoanalyse kan være kortfattet og indarbejdes i forretningsgangen.

Finanstilsynet henviser til vejledningen til hvidvaskloven for uddybning af lovens krav, da nedenstående beskrivelser kun er korte resuméer.

En forretningsgang skal tage stilling til følgende emner:

Risikovurdering

(hvidvaskloven § 25, vejledningen til hvidvaskloven kap 8.5)

Virksomhedens risikovurdering skal tage udgangspunkt i virksomhedens forretningsmodel og de risici, der vurderes at være for, at virksomheden kan blive misbrugt til hvidvask eller finansiering af terrorisme. Vurderingen skal tage udgangspunkt i virksomhedens iboende risiko, dvs. risikoen før virksomheden har foretaget sig nogle forebyggende foranstaltninger.

Vurderingen bør baseres på bl.a. kundetyper, produkter og hvordan produkterne stilles til rådighed for kunderne (fysisk fremmøde, internet osv.)

Forretningsgangen skal beskrive virksomhedens vurdering af, i hvor høj grad dens forretningsmodel og forretningsomfang indebærer en risiko for, at virksomheden kan blive udsat for misbrug i form af hvidvask af midler, der hidrører fra kriminalitet eller terrorfinansiering.

Risikovurderingen skal danne grundlag for virksomhedens risikostyring, herunder intern kontrol og ledelsesrapportering.

Hvidvaskansvarlig

(hvidvaskloven § 25, stk. 2)

Virksomheden skal udpege en person på ledelsesniveau, der skal sikre, at virksomheden overholder hvidvaskloven, hvilket skal fremgå af forretningsgangen.

Intern kontrol

(vejledningen til hvidvaskloven 8.5)

Virksomheden skal have tilstrækkelige procedurer for intern kontrol med henblik på at sikre, at kravene på hvidvaskområdet overholdes og kontrolforanstaltningerne bør være beskrevet i forretningsgangen.

Uddannelses- og instruktionsprogrammer for medarbejdere

(hvidvaskloven § 25, stk. 4)

Forretningsgangen skal indeholde en beskrivelse af, hvordan virksomheden sikrer, at relevante medarbejdere, herunder ledelsen og nyansatte, er bekendte med de pligter, der gælder på hvidvaskområdet samt virksomhedens procedurer/interne retningslinjer.

Forretningsgangen skal endvidere indeholde en beskrivelse af, med hvilke intervaller, der gennemføres tilstrækkelige uddannelses- og instruktionsprogrammer for ledelse og medarbejdere.

Kend din kunde

(hvidvaskloven § 12)

Forretningsgangen skal indeholde beskrivelse af procedurer i forhold til virksomhedens forskellige kundetyper.

Hvidvaskloven stiller krav om, at virksomhedens kunder skal legitimere sig. Det vil sige, at kunden skal dokumentere navn, adresse og CPR-nr. eller anden lignende dokumentation, hvis personen ikke har et CPR-nr., og ved erhvervskunder skal legitimationen omfatte navn, adresse, CVR-nr. eller anden lignende dokumentation, hvis virksomheden ikke har et CVR-nr.

Erhvervskundens ejer- og kontrolstruktur skal klarlægges, og virksomhedens reelle ejere skal legitimeres.

Endvidere skal formål og det forventede omfang af kundeforholdet noteres på kundesagen, hvilket bl.a. skal danne grundlag for vurderingen af om en kundeaktivitet er usædvanlig for den pågældende kunde.

Virksomheden skal i forretningsgangen præcisere, hvornår kunderne betragtes som henholdsvis lejlighedskunder og faste kunder, herunder skal der ta-

ges stilling til, hvornår en kunde går fra at være lejlighedskunde til at være fast kunde. Lejlighedskunder er beskrevet i hvidvasklovens § 14.

I forhold til personer, der handler på vegne af tredjemand stiller hvidvaskloven krav om, at virksomheden skal have tilstrækkelige procedurer til at fastslå, om den virksomhed har kontakt med, handler på egne vegne eller handler på vegne af en anden person eller virksomhed. Endvidere stiller hvidvaskloven i § 15, stk. 2, krav om, at den person, som handler på vegne af en anden, skal identificeres ud fra en risikovurdering, mens den person, som har givet en fuldmagt, skal identificeres som almindelig fysisk kunde.

Forretningsgangen skal beskrive virksomhedens krav til legitimation.

Særligt for e-penge:

Virksomheden skal tage stilling til, om virksomheden er omfattet undtagelsen til legitimationskravet i hvidvasklovens § 12 og § 19, stk. 2, jf. hvidvasklovens § 20, stk. 1, nr. 5, litra 1-3.

Politisk udsatte personer (PEP)

(hvidvaskloven § 3, stk. 1, nr. 6 og § 19, stk. 4 og 5)

Lovens definition af PEP's er: Personer som har eller har haft et højerestående offentligt hverv, og som er bosiddende i udlandet.

Ved politisk udsatte personer, der har eller har haft et højerestående offentligt erhverv, forstås:

- 1) Statschefer, regeringschefer, ministre og viceministre eller assisterende ministre.
- 2) Parlamentsmedlemmer.
- 3) Højesteretsdommere, medlemmer af forfatningsdomstole og af andre højtstående retsinstanter, hvis beslutninger kun er genstand for yderligere prøvelse under ekstraordinære omstændigheder.
- 4) Medlemmer af revisionsretter og af bestyrelser for centralbanker.
- 5) Ambassadører, chargés d'affaires og højtstående officerer i de væbnede styrker.
- 6) Medlemmer af statsejede virksomheders administrative, ledende eller kontrollerende organer.

Ved umiddelbare familiemedlemmer forstås:

- 1) Ægtefæller.
- 2) Registrerede partnerne.
- 3) De i nr. 1 og 2 nævnte personers børn.
- 4) De i nr. 1 og 2 nævnte personers forældre.

Ved nære samarbejdspartnere forstås:

1) Personer, der har ejendomsret til retlige enheder og retlige arrangementer eller som på anden måde har nære forretningsforbindelser med en person, der har eller har haft et højerestående offentligt erhverv.

2) Personer, der har ejendomsret til en retlig enhed eller et retligt arrangement, som er oprettet til fordel for en person, der har eller har haft et højerestående offentligt erhverv.

Personer, der har eller har haft et højerestående offentligt erhverv omfatter ikke embedsmænd på mellemniveau eller lavere niveau.

Såfremt en person ikke har haft et højerestående erhverv i mindst et år, betragtes denne ikke længere som en politisk udsat person.

Loven stiller særlige krav til kunder som er PEP's. Virksomheden skal

1) have tilstrækkelige procedurer til at afgøre, om kunden er en politisk udsat person bosiddende i et andet land, og

2) indhente den øverste daglige ledelses godkendelse ved etablering af forretningsforbindelser med sådanne kunder. Ved den daglige ledelse forstås virksomhedens ledelse eller chefen for den organisatoriske enhed af virksomheden, f.eks. en division eller en filial.

Virksomheden skal endvidere have tilstrækkelige procedurer til at afgøre, om eksisterende kunder på et tidspunkt bliver PEP's.

Hvidvaskloven stiller skærpede krav til legitimation mv. af disse personer jf. § 19, stk. 4 og 5.

Virksomheden skal løbende være opmærksom på forretningsforbindelsen, og der skal etableres en konkret skærpet overvågning af forretningsforbindelsen.

Forretningsgangen skal indeholde beskrivelser af virksomhedens procedurer for håndtering af sådanne personer.

Opmærksomhedspligt

(hvidvaskloven § 6, stk. 1)

Virksomheden skal være opmærksom på kundeaktiviteter, der kan have tilknytning til hvidvask eller terrorfinansiering. Denne pligt skal ses i sammenhæng med "kend-din-kunde" kravene.

Opmærksomhedspligten er en adfærdsnorm, som virksomheden og dens ansatte skal iagttage i deres daglige arbejde med kunder og kundetransaktioner, uanset om der er konkret mistanke eller ej.

Pligten omfatter alle kunder uanset, om der er tale om faste kunder eller lejlighedskunder.

Opmærksomhedspligten iagttages efter objektive kriterier/indikatorer. Hvidvasksekretariatet under SØIK har udarbejdet en oversigt over indikatorer i det konkrete kundeforhold, der kan give anledning til overvejelser om hvidvask eller terrorfinansiering. Forretningsgangen kan evt. tage udgangspunkt i en opstilling af disse indikatorer, i det omfang disse er relevante for virksomheden.

Beskrivelsen skal tage udgangspunkt i virksomhedens egne forhold.

Overvågning

(hvidvaskloven § 12, stk. 5)

Når et kundeforhold er etableret, skal det løbende overvåges. Transaktioner, der gennemføres som led i kundeforholdet, skal overvåges for at sikre, at transaktionerne er i overensstemmelse med virksomhedens viden om kunden og kundens forretnings- og risikoprofil, herunder om nødvendigt midlernes oprindelse. Dokumenter, data eller andre oplysninger om kunden skal løbende ajourføres.

Forretningsgangen skal indeholde beskrivelse af, hvordan den løbende overvågning foretages.

Undersøgelles- og noteringspligt – mistænkelige transaktioner

(hvidvaskloven § 6, stk. 2)

Virksomheden skal undersøge mistænkelige transaktioner, der kan have tilknytning til hvidvask eller terrorfinansiering. Denne pligt skal ses i sammenhæng med opmærksomhedspligten.

Undersøgelsespligten handler om at undersøge mistænkelige transaktioner, og kræver derfor en manuel gennemgang og en konkret stillingtagen, hvilket skal bekrives i forretningsgangen.

En mistanke om hvidvask eller finansiering af terrorisme skal undersøges, noteres og gemmes på sagen. Det vil sige, at alle undersøgelser om mistænkelige transaktioner skal noteres, både dem som munder ud i en underretning og dem, hvor mistanken afkræftes på baggrund af undersøgelsen.

Noteringspligten omfatter faktuelle oplysninger om kunden og transaktionen, samt en konklusion, og notatet skal være tilstrækkeligt til at genopfriske hukkommelsen og give andre, herunder andre medarbejdere og politiet, en forståelse af sagen.

Underretningspligt

(hvidvaskloven § 7)

Underretningspligten gælder i tilfælde, hvor der er mistanke om, at en kundes transaktion eller henvendelse har eller har haft tilknytning til hvidvask el-

ler finansiering af terrorisme. Loven stiller krav om, at hvis en mistanke om hvidvask eller finansiering af terrorisme ikke kan afkræftes på baggrund af en nærmere undersøgelse, skal der ske underretning til SØIK.

Hvis mistanken vedrørende hvidvask, og transaktionen ikke allerede er gennemført, skal den sættes i bero, til SØIK er underrettet. Hvis mistanken vedrører finansiering af terrorisme, må der kun gennemføres transaktioner fra den aktuelle person efter aftale med SØIK.

Det bemærkes, at underretning til SØIK skal ske elektronisk via hjemmesiden www.hvidvask.dk, jf. bekendtgørelse om indsendelse af underretninger m.v. til Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet. Bekendtgørelsen trådte i kraft den 15. juni 2014. Bekendtgørelsen findes her:

https://extranet.finanstilsynet.dk/lovinfo/AttachedFiles/%7B119029a1-dad4-4437-b4c2-2f735e7d2287%7D.%7B7c4b85ff-736f-40d1-ad5c-55024775d778%7D.BEK_155_10februar2014.pdf

Opbevaringspligt

(hvidvaskloven § 23)

Identitets- og kontroloplysninger skal opbevares i 5 år efter kundeforholdets ophør. Dokumenter og registreringer vedrørende transaktioner samt undersøgelsesnotater skal opbevares, så de kan fremfindes samlet, i mindst 5 år.

Forretningsgangen skal indeholde en beskrivelse herom.

Tavshedspligt

(hvidvaskloven §§ 27 og 37)

Hvidvaskloven indeholder en regel om tavshedspligt, som omfatter oplysninger om: at der er givet underretning til SØIK, at det overvejes, om der skal gives en sådan underretning, og/eller at der er eller vil blive iværksat en undersøgelse af, om der er tale om hvidvask eller finansiering af terrorisme.

Forretningsgangen bør indeholde en beskrivelse af medarbejdernes tavshedspligt, samt sanktionerne ved overtrædelse heraf, jf. hvidvasklovens § 37, stk. 1.

Pengeoverførselsforordningen (1781/2006)

(hvidvaskloven § 16)

http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/da/oj/2006/l_345/l_34520061208da00010009.pdf

Formålet med forordningen er at sikre et elektronisk spor tilbage til den person, som overfører penge (betaler), således at denne person altid kan iden-

tificeres. Ved "betaler" forstås enten en fysisk eller juridisk person, der er den kontohaver, som giver tilladelse til pengeoverførsel fra en konto, eller hvis der ingen konto er, en fysisk eller juridisk person, der bestiller en pengeoverførsel.

Erklæring fra Financial Action Task Force - FATF-lister

(hvidvaskloven § 6, stk. 1)

FATF-listerne består af lister med navne på lande eller territorier, hvor der i henhold til erklæringer fra FATF anser at være en særlig risiko for hvidvask eller finansiering af terrorisme: <http://www.fatf-gafi.org/topics/high-riskandnon-cooperativejurisdictions/>

Virksomheder og personer omfattet af hvidvaskloven har en særlig opmærksomheds-, undersøgelses- og noteringspligt i tilfælde af kundetransaktioner med tilknytning til lande på FATF's sorte liste, jf. hvidvasklovens § 6.

Forretningsgangen skal beskrive opmærksomhedspligten i forhold til transaktioner, der har forbindelse til lande eller territorier, hvor der i henhold til erklæringer fra FATF anses at være en særlig risiko for hvidvask eller finansiering af terrorisme.

Herudover skal forretningsgangen beskrive virksomhedens opmærksomhed i forhold til de lande, der fremgår af FATFs mørkegrå og grå liste, hvor der efter FATFs vurdering er en forhøjet risiko for hvidvask eller terrorfinansiering. Virksomhederne skal således lade det indgå i deres risikovurdering af kunder i relation til KYC-proceduren samt i deres overvågning.

EU-sanktioner – herunder terrorlister

Virksomheden er direkte forpligtet til at overholde EU's sanktioner mod lande og territorier, samt sanktioner mod enkelt personer eller grupper (terrorlister)

Terrorlisterne indeholder navne på personer, grupper og enheder: http://eeas.europa.eu/cfsp/sanctions/consol-list/index_en.htm, <http://um.dk/da/udenrigspolitik/retsorden/sanktioner/>

Virksomheden skal undersøge, om kunden står opført på terror- eller navnelisterne. Det betyder, at virksomhederne i forbindelse med oprettelse af et kundeforhold eller udførelse af en ydelse for en lejlighedskunde skal undersøge om kunden står opført på terror- eller navnelisterne.

Forretningsgangen skal beskrive proceduren for, hvordan virksomheden sikre sig, at kunderne ikke er opført på EU's terrorliste, samt en beskrivelse af hvor ofte screeningerne foretages.

Læs mere om EU-sanktioner mod lande og territorier her: <http://eksportkontrol.erhvervsstyrelsen.dk/sanktioner>